

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на д-р Мариела Стефанова Камбурова
на тема: **„Рискови фактори за раждане на недоносени деца и
влиянieto им върху здравните и социалните потребности при
развитието на децата до 3-годишна възраст”**

за присъждане на образователната и научна степен „доктор” по научната
специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и
фармацията”, ш. 03.01.53; Област на висше образование 7. Здравеопазване
и спорт; Професионално направление 7.4. Обществено здраве

от доц. д-р Наташка Дакева Данова, дм

Член на Научно жури с решение на АС на МУ – Плевен, Протокол
№12/24.01.2014 год. и Заповед на Ректора №419/04.03.2014 год.

Автобиографични данни за кандидата

Д-р Мариела Стефанова Камбурова е родена на 19.09.1970 г. в гр. Видин. Завършва Висш медицински институт - Плевен през 1995 г. с отличен успех. През 2002 г. придобива специалност по социална медицина и здравен мениджмънт, а през 2003 г. – втора магистърска степен по здравен мениджмънт във ВМИ – Плевен.

Трудовата си кариера започва през 1996 г. като завеждащ здравна служба в с.Шипково, област Ловеч. През периода 1997-1998 г. специализира педиатрия и работи като специалист в Клиника по педиатрия в Университетска болница – Плевен. От м.септември 1998 г. до момента работи последователно като асистент, старши асистент, главен асистент в Катедра „Социална медицина” на МУ- Плевен. Преподава на студенти българоезично и англоезично обучение. Зачислена за докторант на самостоятелна подготовка през м.септември 2012 г.

Д-р Камбурова е провела редица обучения и специализации у нас и в чужбина (Белгия, Франция, Австрия). Активно участва в разработването на редица проекти, свързани с обучението на студентите и организацията на здравеопазването.

Актуалност на разработката

Представеният за рецензиране труд „Рискови фактори за раждане на недоносени деца и влиянието им върху здравните и социалните потребности при развитието на децата до 3-годишна възраст” е особено актуален за нашето здравеопазване на фона на намаляващата раждаемост, все още неизяснените напълно страни на етиологията, неефективните мерки за превенция и ранна диагностика, сериозните медико-социални последици от недоносеността. От друга страна, както отбелязва и авторката, развитието на медицинските технологии, перинаталните и неонаталните грижи водят до по-голяма вероятност за преживяемост на недоносените деца, но и до повишено потребление на здравни и социални услуги от тях и повишена смъртност в ранното детство.

Недоносеността е в тясна връзка с качеството на акушеро-гинекологичната помощ. Тя е важен фактор и има съществен „принос” за нивото на перинаталната детска смъртност. През последните години нивото ѝ в България се запазва постоянно – около 10%. От друга страна, недоносеността оказва влияние върху бъдещото физическо и нервно-психическо развитие и здравния статус на децата и потреблението на здравни и социални услуги и създава проблеми на семействата и обществото при тяхното отглеждане.

Доказано е, че превенцията носи значителни ползи за здравето на населението при влагането на сравнително ограничен финансов ресурс в сравнение с ресурса, вложен за лечебна дейност. За предприемане на адекватни мерки за профилактика на недоносеността е необходимо да се установят рисковите фактори за нея и влиянието им върху здравните и социалните потребности на тези деца. Това е и целта на настоящата разработка: “Проучване на рискови фактори за раждане на недоносени деца и влиянието им върху здравните и социални потребности в развитието на децата до 3-годишна възраст”. За постигане на така формулираната цел авторката е поставила за решаване 6 основни задачи.

Характеристика на дисертационния труд

Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд е представен в обем от 189 стандартни страници. Съдържа 28 таблици, 58 фигури и 3 приложения и библиография от 330 заглавия, от които 116 на кирилица и 214 на латиница. Структуриран е на модулен принцип, както следва: въведение; литературен обзор; собствено проучване (методика на проучването); резултати от собствени проучвания; обсъждане на резултатите; изводи и препоръки; приноси; библиография; приложения.

Литературен обзор

Глава първа на дисертационния труд, която по същество е литературен обзор, показва компетентността на докторантката, уменията ѝ да анализира и обобщава резултати от научни проучвания. Представено е подробно описание на основните използвани понятия и показатели, епидемиологичните и социално-медицински последици, причини, влияние на недоносеността върху здравето и развитието на децата до 3-годишна възраст и потребностите от здравни услуги. Разделени на няколко групи са анализирани основните причини за недоносеност. Акцент е поставен на влиянието на това явление, здравето и развитието на децата до 3 години и повишените здравни и социални потребности на тези деца. Обзорът е целенасочен, системно структуриран и завършва с изводи, доказващи значимостта на проблема и обуславящи провеждането на настоящето проучване.

Методика на проучването

Методичният инструментариум е коректно избран и обстойно описан. Поставените задачи са прецизно поставени, така че да бъде изпълнена поставената цел. Правилно са определени обекта и предмета на проучването. Проучването обхваща всички недоносени деца, родени в УМБАЛ „Георги Странски” ЕАД – Плевен през 2007 г., като е проследено развитието до 3-годишна възраст на недоносени и доносени деца, живеещи в гр. Плевен към м. декември 2011 г.

По своя характер проучването е комбинирано епидемиологично медико-социално сред 2 групи деца: недоносени и доносени и е проведено

на два етапа. Общо са обхванати 298 новородени, от които 154 недоносени и 144 доносени, родени в болницата, като е проследено развитието на 250 деца, в т.ч. 58 недоносени (37.7% от обхванатите в първия етап) и 192 доносени (10.4% от всички живородени доносени, родени на същата дата в годината на раждане на обхванатите недоносени деца), живеещи в гр. Плевен. Правилно са подбрани изследваните групи деца и критериите за включване/изключване. Много добро впечатление прави взетото информирано съгласие на майката/родителите на детето за включване в изследването.

Подбран е адекватен на целта и задачите комплекс от методи за събиране на данни (социологически, клинични и др.). Коректно са приложени статистическите методи за обработка на информацията.

Резултати, изводи и препоръки

Глава трета представя резултатите от проучването и тяхното обсъждане, като е направено сравнение с данни от други подобни проучвания.

Обстойно и професионално са разгледани последователно факторите за преждевременно раждане на деца с ниско и нормално тегло; здравния статус на децата по време на престоя в неонатологично отделение; факторите, свързани с развитието на недоносените и доносените деца до 3-годишна възраст; физическото, нервно-психическото развитие и здравния статус на децата до 3 години. Непрекъснато се прави сравнение между 4 – те групи: преждевременно родени с ниско тегло, преждевременно родени с нормално тегло, родени на термин с ниско тегло и родени на термин с нормално тегло.

Следва да се оценят високо частите от тази глава, свързани с анализа на рисковите и протективните фактори за раждане на недоносени деца и влиянието им върху бъдещото развитие на децата до 3-годишна възраст, както и с индекса на потребление, синтезиращ 5 вида здравни и социални услуги. Авторката доказва, че недоносеността оказва негативно влияние върху здравния статус на децата, проследен до 3-годишна възраст. От проучените 42 рискови фактори 27 имат съществено значение за недоносеност и негативен здравен статус. От проследените 40

протективни фактори са идентифицирани 20, статистически значими за намаляване риска от раждане на недоносено дете и за нормално развитие. Основните „консуматори” на здравни и социални услуги са родените деца с ниско тегло. Считаю, че тези части от дисертационния труд са особено ценни и с приносен характер.

Интерес би представлявало проследяването на здравното състояние на недоносените деца, родени в болници с неонатологични отделения с пониско ниво на компетентност в съответствие с медицинския стандарт по неонатология, което има отношение към обема и качеството на грижите, на децата, живеещи в села и на родените чрез различен начин на родоразрешение.

В дисертационния труд д-р Камбурова представя 8 извода и 6 препоръки към Министерството на образованието, Министерството на здравеопазването и медицинските университети, които са запазени в автореферата. По този начин има еднаквост при представянето на изводите и препоръките в двата документа.

В изводите на дисертационния труд са отразени най-важните резултати от проучването. Изводите логически следват анализа и обсъждането на резултатите и потвърждават практическото значение на разработените и приложени методики.

Считаю, че докторантката е постигнала съществени резултати по отношение на:

- Проведено е комплексно проучване на рисковите фактори за недоносеност и влиянието им върху развитието и здравния статус на децата до 3 години, като са описани тяхната честота и зависимости.
- Проследено е в динамика развитието на децата до 3 години, което по същество е лонгитудинално изследване.
- За първи път се проучват едновременно рисковите и протективните фактори за раждане на недоносени деца и за нормално развитие до 3-годишна възраст, като са идентифицирани тези от тях, които имат съществена значимост – принос с научно-теоретичен, но и с практически характер, защото провеждането на превантивни мероприятия зависи от значимостта на тези фактори.

- Изчислен и анализиран е индекс на потребление, включващ 5 вида здравни и социални услуги, което има и приложен характер при управление на ресурсите. Доказано е, че най-големите консуматори на услуги при раждането и до 3 години са родените деца с ниско тегло.
- С проучването се обогатява информацията за недоносените деца в много аспекти.

Лично участие на автора

Авторът е участвал лично във всички етапи на проучването: в планирането, изработването на дизайна на проучването, в ръководството, координацията и контрола при събирането на информацията, при анализа и обработката на данните.

Дисертационният труд показва, че д-р Камбурова има необходимите знания, професионални и лични качества за самостоятелно извършване на научно-изследователска дейност, за задълбочено търсене и интерпретиране на данни както от литературата, така и на своите собствени. Трудът е написан на стилистично много добър език, дава пълна представа за извършената работа.

Научни публикации във връзка с дисертацията

Д-р Камбурова има 3 публикувани статии, в които е първи автор във връзка с дисертацията (1 статия е под печат) и 3 научни съобщения.

Би било добре получените резултати да достигнат до по-широката общественост след защитата на дисертационния труд под формата на монография.

Автореферат

Авторефератът напълно отразява постигнатото от докторантката, синтезира съдържанието на дисертационната разработка и е изцяло съобразен с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Правилника

за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на научни длъжности в МУ- Плевен.

Критични бележки и препоръки

В литературния обзор не е анализирана организацията на медицинското обслужване на бременните и жените, както и възможностите за прогнозиране на раждане на недоносени деца, които оказват съществено влияние върху изхода на бременността.

Би могло да се направят препоръки и към общопрактикуващите лекари и лекарите-акушер-гинеколози от специализираната извънболнична медицинска помощ за поставяне акцент върху рисковите и протективните фактори за недоносеност при наблюдението на бременните и жените.

Посочените критични бележки не намаляват по никакъв начин високата стойност на дисертационния труд. Получените резултати от проведеното проучване са валидни и надеждни и с висока медико-социална значимост.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Оценявам положително представения дисертационен труд. Основание за тази оценка е актуалността на проблематиката, значимостта на поставената цел и задачи, използваният съвременен методичен инструментариум, големият обем прецизно и добросъвестно извършена и интерпретирана изследователска работа. Дисертационният труд напълно отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в България, Правилника за приложение на закона за развитие на академичния състав в България и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в МУ-Плевен за присъждане на образователна и научна степен „доктор” по научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“, ш. 03.01.53.

Изложените по-горе съображения ми дават основание убедено да предложа на членовете на уважаемото жури да оценят високо

дисертационния труд и да присъдят научната и образователна степен „Доктор“ на д-р Мариела Стефанова Камбурова.

21.03.2014 г.

Изготвил:

доц. д-р Наташка Данова, дм